

Prasa Konspiracyjna, 1940-1944

Underground Press

RG-15.097M

United States Holocaust Memorial Museum Archive
100 Raoul Wallenberg Place SW
Washington, DC 20024-2126
Tel. (202) 479-9717
Email: reference@ushmm.org

Descriptive Summary

Title: Prasa Konspiracyjna (Underground Press)

Dates: 1940-1944

RG Number: RG-15.097M

Accession Number: 2002.282

Creator: Biblioteka Jagiellońska

Extent: 1 microfilm reel (35 mm)

Repository: United States Holocaust Memorial Museum Archive, 100 Raoul Wallenberg Place SW, Washington, DC 20024-2126

Languages: Polish

Administrative Information

Access: No restrictions on access.

Reproduction and Use: Duplication of the microfilm reel for a third party requires permission of the Biblioteka Jagiellońska

Preferred Citation: RG-15.097M, Prasa Konspiracyjna, 1940-1944. United States Holocaust Memorial Museum Archives, Washington, DC.

Acquisition Information: Purchased from the Uniwersytet Jagielloński. Biblioteka Jagiellońska, Poland. Forms part of the Claims Conference International Holocaust Documentation Archive at the United States Holocaust Memorial Museum. This archive consists of documentation whose

reproduction and/or acquisition was made possible with funding from the Conference on Jewish Material Claims Against Germany.

Accruals: Accruals may have been received since this collection was first processed, see the Archives catalog at collections.ushmm.org for further information.

Custodial History

Existence and Location of Originals: The original records are held by the Uniwersytet Jagielloński. Biblioteka Jagiellońska al. Mickiewicza 22, Kraków, Poland 30-059. Tel. 011 48 12 633 09 03. More information about this repository can be found at www.bj.uj.edu.pl.

Processing History: Aleksandra Borecka

Related Material

Archives

USHMM Archives, RG-15.070M, Zespół Podziemie-Prasa Konspiracyjna (Sygn. 230), [Underground Press] 1939-1966.

USHMM Archives, RG-15.080M, Polska Prasa Konspiracyjna [Polish Underground Press], 1939-1945.

USHMM Archives, RG-15.091M, Prasa Konspiracyjna Powstania Warszawskiego [Warsaw Uprising Underground Press], 1944.

USHMM Archives, RG-15.096M, Prasa Konspiracyjna [Underground Press from the Museum Tatrzańskie im. dra Tytusa Chalubińskiego w Zakopanem], 1940-1944.

USHMM Archives, RG-15.099M, Collection of 269 Titles of Polish Underground Newspapers, 1939-1944.

USHMM Archives, RG-15.100M, Prasa Konspiracyjna [Underground Newspapers from the State Archives in Kraków], 1940-1944.

Publications

Cieślakiewicz, Jadwiga, Falkowska, Hanna, Paczkowski, Andrzej, Polska Prasa Konspiracyjna (1939-1945) i Powstania Warszawskiego w Zbiorach Biblioteki Narodowej: Katalog. Warszawa: Biblioteka Narodowa, 1984.

Cieślakowa Agnieszka. Prasa Okupowanego Lwowa. Warszawa: Wydawnictwo Neriton, 1997.

Dobroszycki Lucjan, Kiedrzyńska Wanda, Centralny Katalog Polskiej Prasy Konspiracyjnej, 1939-1945. Warszawa: Ministerstwo Obrony Narodowej, 1962.

Jarowiecki Jerzy. Konspiracyjna Prasa w Krakowie w Latach Okupacji Hitlerowskiej 1939-1945. Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1980.

Jarowiecki Jerzy. Dzieje Prasy Polskiej we Lwowie do Roku 1945. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2008.

Jarowiecki Jerzy. Prasa w Polsce w Latach 1939-1945 w: Prasa Polska w Latach 1939-1945, red. Jerzy Łojek, Warszawa: Wydawnictwo Literackie, 1980.

Kunert Andrzej Krzysztof, Ilustrowany Przewodnik po Polsce Podziemnej 1939-1945. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1996.

Lewandowska Stanisława. Polska Konspiracyjna Prasa Informacyjno-Polityczna, 1939-1945. Warszawa: Czytelnik, 1982.

Lewandowska Stanisława. Prasa Okupowanej Warszawy, 1939-1945. Warszawa: Instytut Polskiej Akademii Nauk, 1992.

Mazur Grzegorz. Biuro Informacji i Propagandy SZP-ZWZ-AK 1939-1945. Warszawa: Instytut Wydawniczy Pax, 1987.

Mroczkowski Władysław, Nowosad-Łaptiew Halina, Polska Prasa Konspiracyjna, 1939–1945: Prasa Powstania Warszawskiego, 1944: Katalog, Warszawa: Centralne Archiwum KC PZPR, 1979.
Garliński J., Polska Prasa Podziemna (1939-45) w Zbiorach Londyńskich. Londyn 1962.
Hirsz Z. Lubelska Prasa Konspiracyjna. Lublin: Wydawnictwo Lubelskie, 1968.
Kozłowski Tomasz Kuba, Szczepanik Halina, Spis Tytułów Prasy Harcerskiej 1939-45: (Konspiracja i Powstanie Warszawskie). Warszawa: Zespół Historyczny GK ZHP, 1985.

Processing History: Aleksandra B. Borecka

Scope and Content of Collection

Contains an underground press collection of 12 titles, issued mostly by resistance organizations. Among the publishers are the Armia Krajowa, Stronnictwo Demokratyczne, Delegatura Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kraj, and Polska Partia Socjalistyczna.

System of Arrangement

The system of arrangement of the source repository has been preserved in the microfilmed reel. This collection is arranged chronologically and by the newspaper title.

Indexing Terms

Biblioteka Jagiellońska.
Poland. Polskie Siły Zbrojne Armia Krajowa.
Delegatura Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kraj.
Stronnictwo Narodowe.
Stronnictwo Demokratyczne
Polska Partia Socjalistyczna.
World War, 1939-1945--Underground movements--Poland.
World War, 1939-1945--Underground literature—Poland.
Underground press publications--Poland.
Press, Political party--Poland--History.
Polish periodicals--Poland--History—20th century.
Polish newspapers--Poland--History—20th century.
Press--Poland--History--20th century
Poland--History--Occupation, 1939-1945.
Periodicals.
Clippings (Books, newspapers, etc.)

CONTAINER LIST

List of Newspapers

1. Małopolska Agencja Prasowa.
2. Dziennik Poranny.
3. Głos Ludu.

4. Głos Wolności.
5. Jutro Polski.
6. Komunikat Walki Cywilnej.
7. Małopolska Agencja Radiowa.
8. Odra-Nisa.
9. Polska Walczy.
10. Prasa Angielska.
11. Wolna Zjednoczona.
12. Wolność

Description of Newspapers

1. MAŁOPOLSKA AGENCJA PRASOWA

Poprzednio [do nr 2, IV 1943] **AGENCJA PRASOWA ŚLĄSKA, ZAGŁĘBIA I KRAKOWA**

Armia Krajowa; Kraków; IV 1943 - I 1945; tygodnik; treść: informacje z frontów, terror stosowany przez Niemców, działalność propagandy okupanta, wiadomości polityczne ze świata, publicystyczne komentarze polityczne, serwis wydarzeń krakowskich (informacje o agentach i prowokatorach), materiał satyryczny; nakład do 300 egzemplarzy; red. Tadeusz Seweryn, Stanisław Ziemia, Bolesław Surówka, Tadeusz Sroka, przy współ. konspiracyjnej komórki Zrzeszenia Dziennikarzy Ziemi Zachodnich

Biblioteka Jagiellońska sygn. 412906 III Rara

- Nr 21, 1 VIII 1943

2. DZIENNIK PORANNY

DZIENNIK PORANNY OP [od nr 43, 1 I 1942]

Komenda Obrońców Polski, Kraków, II 1941 – II 1942, dziennik informacyjny, do końca 1941 wyłącznie wiadomości z frontów europejskich i wydarzenia polityczne poza granicami kraju, w 1942 – również wiadomości o działalności ruchu oporu w kraju

Biblioteka Jagiellońska sygn. 412936 III Rara

- Nr 31, 13 XII 1941
- Nr 77, 11 II 1942
- Nr 85, 20 II 1942

3. GŁOS LUDU

Winieta: dwie kosy skrzyżowane z kłosem zboża

Społeczny Komitet Antykomunistyczny, Warszawa, XI 1943-1944, dwutygodnik dla wsi o charakterze programowo antyradzieckim i antykomunistycznym, nakład 5000 egzemplarzy, redagowany przez nieznaną osobę z organizacji *Racławice*, kwerenda niekompletna

Biblioteka Jagiellońska sygn. 417017 III Rara

- nr 3, 01 XII 1943
- nr 3, 14 II 1944
- nr 8, 28 IV 1944
- nr 9, 28 V 1944

4. GŁOS WOLNOŚCI

Pismo informacyjne

Winieta: Wyciągnięte ręce spięte kajdanami, od 31 III 1941 rozwinięty sztandar z tytułem

Niezidentyfikowana inicjatywa indywidualna, Kraków, 1940-1941, dziennik: wiadomości polityczne z nasłuchu radiowego, informacje z frontów, wydarzenia z kraju

Biblioteka Jagiellońska sygn. 412860 III Rara

- [b. nr], 15 II 1941
- Nr 50, 07 IV 1941

5. JUTRO POLSKI

Biuletyn Informacyjny

Winieta: rycerz-król na czele oddziału pieszych z rozwiniętym sztandarem z piastowskim orłem zmiernym w kierunku postaci Chrystusa na tle wież krakowskich

Stronnictwo Demokratyczne, Kraków, 1940-1942, nieregularnie, (2-3 razy w tygodniu); wiadomości wojenne, publicystyka, wiadomości ze świata, analiza stanu wewnętrznego okupowanego kraju, analiza życia społecznego i kulturalnego

Biblioteka Jagiellońska sygn. 412876 III Rara

- Nr 298, 01 XII 1941
- [Nr 299], 03 XII 1941
- Nr 300, 06 XII 1941
- Nr 303, 13 XII 1941
- Nr 304, 15 XII 1941
- Nr 305, 17 XII 1941
- Nr 306, 20 XII 1941
- Nr 323, 28 I 1942
- Nr 326, 04 II 1942
- Nr 333, 21 II 1942
- Nr 345, 25 III 1942

6. KOMUNIKAT W[ALKI]. C[YWILNEJ].

Delegatura Rządu, Kierownictwo Walki Cywilnej, Kraków, 1943; red. Tadeusz Seweryn; tygodnik przeznaczony dla kadry kierowniczej Armii Krajowej różnego szczebla, informacje o postanowieniach Sądów Specjalnych, wykonywanych wyrokach, listy gończe, listy osób współpracujących z Niemcami i agentów Gestapo zestawiane w oparciu o Materiał wywiadu *Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich*, wykazy zagrabionych dzieł sztuki

Biblioteka Jagiellońska sygn. 413011 III Rara

- [b.nr], 12 V 1943
- [b.nr], 27 V 1943

7. M[łopolska] A[gencja] R[adiowa]

Delegatura Rządu, Kraków, od VII 1943, nieregularnie, red. Adam Bar, pismo agencyjne (30 stron)

Biblioteka Jagiellońska sygn. 413021 III Rara

- Nr 1, [VII 1943]
- Nr 2, [VII 1943]

8. ODRA-NISA

Stronnictwo Ludowe-Roch, Kraków, 1 IX 1944 – 15 I 1945, miesięcznik, pismo informacyjno-programowe Okręgowego Kierownictwa Ruchu Ludowego i Batalionów Chłopskich na Podokręg Śląski, red. Bohdan Litwiński, Rudolf Kaleta, Jan Krzywoń, Adolf Molak; główny temat pisma: powrót Polski nad Odrę i Nysę Łużycką, historyczne prawa do tego obszaru, także martyrologia Polaków na

Śląsku, aprobata dla idei antyniemieckiego „bloku słowiańskiego” skupionego wokół ZSRR, życie kulturalne, postulaty oświatowe

Biblioteka Jagiellońska sygn. 412945 III Rara

- Dodatek do nr 1, [1944]

9. POLSKA WALCZY

Czasopismo Okręgowe K.O.P.

Komenda Obrońców Polski, Kraków, od 31 [sic!] IX 1941, dwutygodnik informacyjno - programowy z przewagą publicystyki, reportaże, utwory poetyckie o tematyce patriotycznej

Biblioteka Jagiellońska sygn. 412640 III Rara

- Nr 2, 29 X 1941

10. PRASA ANGIELSKA

Niezident., biuletyn nasłuchu radiowego, 1943-1944, nienumerowane

Biblioteka Jagiellońska sygn. 413016 III Res

- 30 VII 1943 Angielska Prasa Tygodniowa
- VIII 1943 Miesięczna Prasa Angielska
- 31 VII 1943 Angielska Prasa Tygodniowa
- 30 VII 1943
- 04 VIII 1943
- 07 VIII 1943 Angielska Prasa Tygodniowa
- 07 VIII 1943
- 10 VIII 1943
- 11 VIII 1943
- 12 VIII 1943
- 13 VIII 1943
- 14 VIII 1943
- 16 VIII 1943 i 15 VIII 1943
- 17 VIII 1943
- 18 VIII 1943
- 18 VIII 1943 popołudniowa
- 19 VIII 1943
- 20 VIII 1943
- 21 VIII 1943
- 22 VIII 1943 [brak str. 1, są strony 2-4]
- 23 VIII 1943
- 24 VIII 1943
- 25 VIII 1943
- 26 VIII 1943
- 30 VIII 1943

11. WOLNA I ZJEDNOCZONA

Nieokreślona grupa sanacyjna, Kraków, 1940-1941, tygodnik informacyjno-programowy, informacje z kraju, felietony, wiersze, stały przegląd krakowskich pism informacyjnych, polemiki z propagandą niemiecką

Biblioteka Jagiellońska sygn. 412839 III Rara

- [b. nr], 29 VII 1940

- nr 42, 01 IX 1940
- nr 43, 09 IX 1940
- nr 49, 19 X 1940
- nr 50, 25 X 1940 [s. 1 słabo czytelna]
- nr 56, 04 XII 1940

12. WOLNOŚĆ

Komunikat [od 14 III 1940]

Organ PPS [od VII 1944]

Motto: **Proletariusze wszystkich krajów łączcie się, W.R.N.**

Winieta: trzy strzałki w kole zębatym z literami W.R.N. [od nr 30 (255), 21 V 1943];

trzy strzałki, 2 kosy i litery W.R.N. w kole zębatym [od nr 39 (664), 23 VII 1943]

Wolność-Równość-Niepodległość, Kraków; II 1940 – I 1945; kilka razy w tygodniu, tygodnik; red.

Zdzisław Wróblewski, Stanisław i Helena Ulatowscy

Biblioteka Jagiellońska sygn. 412740 III Rara, 412741 III Rara

- nr 75, 14 XI 1940
- nr 76, 19 XI 1940
- nr 77, 28 XI 1940
- Nr 33 (203), 18 VIII 1942
- Nr 34 (204), 26 VIII 1942
- Nr 36 (206), 09 IX 1942
- Nr 44 (214), 04 XI 1942
- Nr 45 (215), 10 XI 1942
- Nr 46 (216), 15 XI 1942
- Nr 47 (217), 18 XI 1942
- Nr 48 (218), 22 XI 1942
- Nr 49 (219), 26 XI 1942
- Nr 50 (220), 29 XI 1942
- Nr 51 (221), 03 XII 1942
- Nr 56 (226), 29 XII 1942

- Nr 2 (257)[!], 07 I 1943
- Nr 8 (233), 28 I 1942 [1943]
- Nr 30 (255), 21 V 1943
- Nr 39 (264), 23 VII 1943
- Nr [39] (368), 31 VII 1943 [sic!]
- Nr 45 (374), 03 IX 1943
- Nr 52 (381), 22 X 1943
- Nr 53 (382), 29 X 1943

- nr 8 (398), 18 II 1944
- nr 9 (399), 25 II 1944
- nr 26 (416), 24 VI 1944
- nr 2 (392), 09 I 1944
- nr 3 (393), 16 I 1944

- nr 2 (444), 12 I 1945